

Hur kunde det bli så här?

EN SUMMARISK BILDSAMMANSTÄLLNING AV DÅ OCH NU

Alf Gunnarson

MMXXI

OM DETTA HANDLAR DET

Det är mer än femtio år sedan jag senast såg Kallhäll i en annan verklighet än genom ett förbipasserande tågs fönster. År 1962 valde vi att arbeta i Stockholm men vi valde inte Kallhäll. Vi blev hänvisade dit av SJ:s personalavdelning. Först blev det en trerummare på Kopparvägen 53 och ett par år senare en femrummare, halvögs upp i himlen (översta våningen) på samma gata, nummer 21.

Kopparvägen utgick från Kallhälls centrum och sträckte sig cirka sexhundra meter i någorlunda nordlig riktning. Där låg, efter 300 meter, fyra identiskt lika danade betongklumpar och nummer 53 låg längst bort från järnvägsstationen (centrum). De fyra husen var nybyggda (1961) i det beryktade s. k. miljonprogrammet. Betong är grå och jag har aldrig, på nära håll, sett så mycket likformigt grått på ett och samma ställe. Vi hade emellertid inget val i oktober 1962.

Den femrummare på Kopparvägen 21, som vi fick fatt i 1964 låg i ett vinkelhus (byggt 1959), så det var inte heller lastgammalt. Promenaden till/ från tåget blev därmed hälften så lång eller snarare dubbelt så kort, eftersom det tog bara tio minuter till/ från nummer 53. Hissfärden upp till åttonde våningen tog 30 sekunder, tror jag. Den nya lägenheten var inte så dum. Det var tre sovrum i fil, till höger från hallen och till vänster (med utsikt mot Mälaren) vardagsrum, matrum och kök med fin, på gränsen till finfin, utsikt flera mil ner mot Södermanland. Vi bodde i Uppland, om någon undrar.

Det fanns åtta femrummare i det där huset. Nyligen såldes en av dessa (två trappor under vår dåvarande) och jag ska visa några bilder från den marknadsföring som slutade med försäljning.

Men först en tillbakablick på Järfälla gamla socken, med fokus på Kallhäll. Att nybyggarsamhället Kallhäll hade en historia tänkte jag aldrig på. Det var där och då som gällde för hela slanten på 1960- talet. Här och nu minns jag ändå de sex åren i Järfälla som innehållsrika och omväxlande. Det var tåg- åkande fram och tillbaka till Stockholms Central. Lokaltågen bestod av några blekröda B6- vagnar som drogs av D- lok med samma färg och tågen gick varje halvtimme på dagtid. Färden tog trettio minuter och det var uppehåll för på- och avstigande i Jakobsberg, Barkarby, Spånga, Sundbyberg och Karlberg.

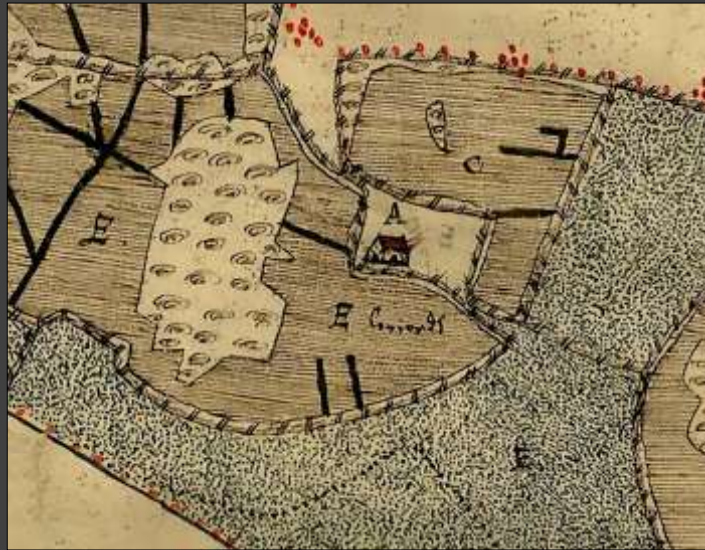
/ Alf

Försättsbladets bild: Jag fick associationen *enorm fågelholk* (ful) och förskönade den något.

Bild uppe: Lena på Mälarens strand

KALLHÄLL I JÄRFÄLLA SOCKEN

Kallhälls Gård år 1636.

Landskapskarta Uppland från år 1785.

Häradsekonomska karta, tidigt 1900-tal.

Kallhälls gård år 1907.

Bolinders Verkstäder etablerade sig i Kallhäll år 1906 och satte sin prägel på samhället.

Bolinders Verkstäder på Kungsholmen i Stockholm (grundat 1844).

Bolinders i Kallhäll (1913).

Järnvägsstationen (1920- talet). Mysigt.

Skolan. Också kul arkitektur.

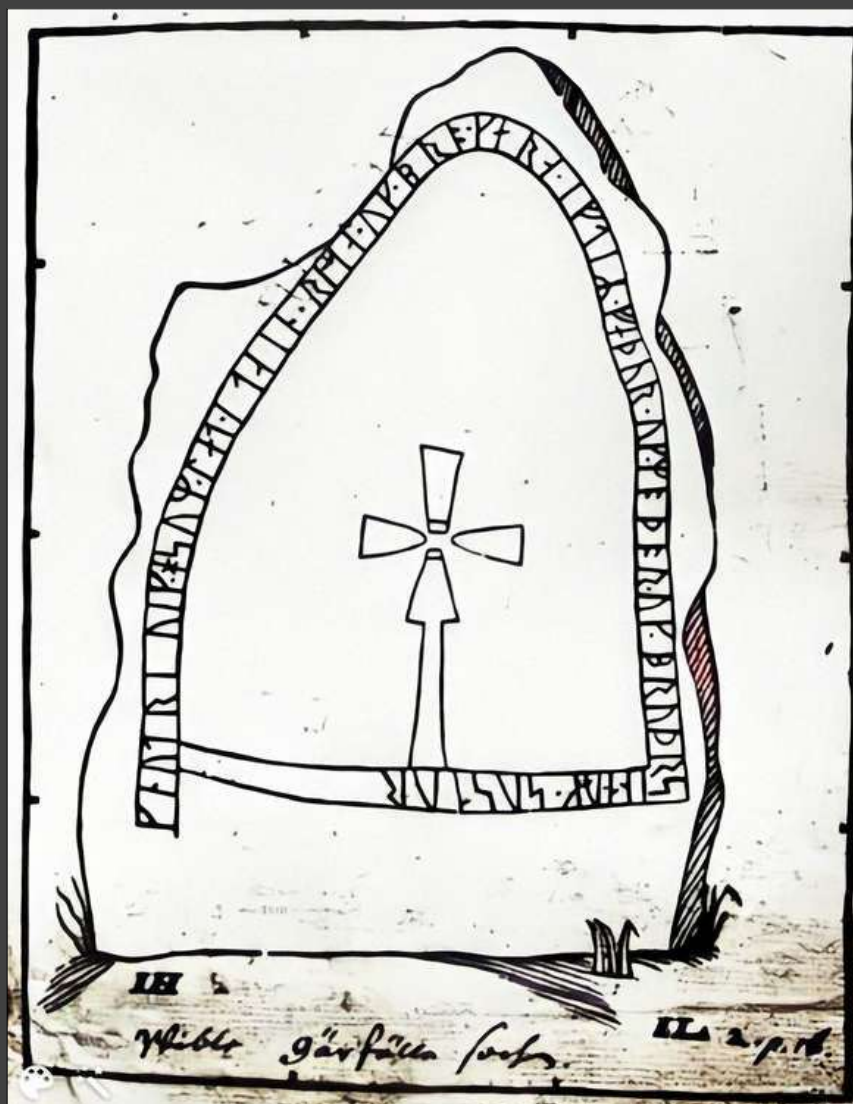
Så här mänskligt såg det ut i nybyggarsamhället före massinvasionen.

Manbyggnaden på Kallhälls gård byggdes om till kontor på 1940- talet.

Järnvägen förbi Kallhäll var enkelspårig och det var rätt trångt på sina ställen. Det här tycks vara ett typiskt tåg från Stockholm till Västerås (jag gissar runt 1980).

Teckning av en runsten i Järfälla socken, av Johan Hadorph (1682).

Ett annat minnesmärke: Kiosk i Kallhäll.

Jakobsbergs gård i Järfälla socken.

Järfälla kyrka.

Det moderna Kallhäll fick en egen kyrka - Sankt Lukas - år 1977.

Sankt Lukas kyrka i Kallhäll. Tidigare hade man en "Sankt Lukas- sal" i det centrala Kallhäll.

Bolinders Verkstadsområde var vad det varit fram till år 1956, då Svenska Maskinverken tog över. Omkring år 1980 upphörde den industriella epoken och området låg halvt öde i många år, innan det blev bostadsområde vid sekelskiftet.

Bolinder Strand bostäder.

Är detta Paris? Non, non, c' est Kallhäll.

Är detta Kopparvägen i Kallhäll? Ja, min sju. Husen är inte så grå som på 1960- talet men de är – trots ombyggda, mastiga balkonger – lika fyrkantiga, lika höga och lika fula (enligt min uppfattning).

Det här är Skärholmen men det kunde vara Kallhäll. Betongelement monterade rätvinkligt.

Från Kopparvägen 53 till 21 år 1964.

Femtiosex år senare såldes lägenheten, två våningar under oss:

Kopparvägen 21. JÄRFÄLLA

**Ljus och exklusiv femma med
inglasad balkong och sjöutsikt!**

Bostadsrättslägenhet - JÄRFÄLLA

Rum: 5 rok

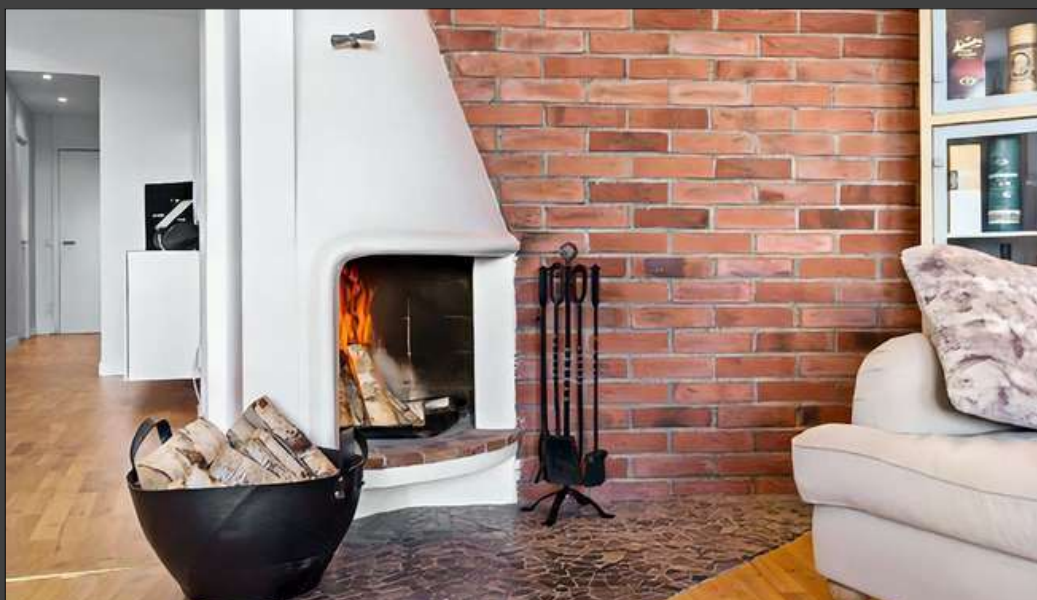
Boarea: 107,2 m²

Pris:
3 095 000 kr
Utgångspris

Månadsavgift 5 280 kr/mån
I månadsavgiften ingår värme, kall och
varmvatten, tvättstuga, förråd

Nutid.

Dåtid.

Det fanns, enligt uppgift, bara åtta sådana där tegelväggar och öppna spisar i Kallhäll.
Vi eldade i den, med ved från Finnerödja, vid jultiden.

Nutid.

Dåtid: Barnen med Ulla- Britt.

En dag försvinner, / ett år förflyter, / det ena minnet / det andra jagar;
den korta stunden / blef hos mig evigt, / den bittra stunden, / den ljuftva stunden.

(Johan Ludvig Runeberg i *Den enda stunden*).

Utsikten från Kopparvägen 21 var helt enkelt enastående.

Sent på hösten 1968 gick det ett flyttlass från Kallhäll till Rönninge. Därifrån tog det också en halvtimme att åka till och från Stockholms Central. Jag ska avsluta med en generalkarta från slutet av sjuttonhundratalet. Där ser man att Kallhäll och Rönninge även då låg ungefär lika långt/ kort från Stockholms centrum ☺ .

Den mätta dagen, den är aldrig störst. / Den bästa dagen är en dag av törst.

Nog finns det mål och mening i vår färd - / men det är vägen, som är mödan värd.

Det bästa målet är en nattlång rast, / där elden tänds och brödet bryts i hast.

På ställen, där man sover blott en gång, / blir sömnen trygg och drömmen full av sång.

Bryt upp, bryt upp! Den nya dagen gryr. / Oändligt är vårt stora äventyr.

(Karin Boyes dikt *I rörelse*)

Mariestad den 23 juni 2021 / Alf